

РЕЗЮМЕТА

НА НАУЧНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ И ТРУДОВЕ

НА ДОЦ. Д-Р НАДЕЖДА ГЕОРГИЕВА БЛАГОЕВА

катедра „Икономика“ при Аграрен университет Пловдив, които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и академичната длъжност „доцент“, покриващи националните минимални наукометрични изисквания за придобиване на академичната длъжност “професор”, в област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, във връзка с конкурс, обявен в ДВ, бр. 99 от 21.11.2025 год.

ПОКАЗАТЕЛИ ГРУПА „В“

Хабилитационен труд – монография

1. **Благоева, Н., 2025. Екологичните данъци в Република България - тенденции и предизвикателства**, изд. Коала прес, ISBN 9786192610739

Съвременното общество с цялостната си икономическа дейност и изграден силно консуматорски начин на потребление налага все по-осезаем и по-трудно контролируем натиск върху околната среда, водещ до постепенно изчерпване на и без друго ограничените природни ресурси. Годишите на развита индустрия вече са дали своя негативен отпечатък върху изменението на климата, замърсяването на околната среда и свръх експлоатацията на природните ресурси. Всичко това налага потребността от цялостно преосмисляне и промяна в концептуалното отношение и осъзнатост на съвременното общество. Затова е необходимо изграждане и използване на цялостен интегриран подход, който да подпомогне процеса на изграждане и поддържане на устойчива околна среда. Ключова част от него са икономическите механизми, чрез които държавата може да повлияе и насочи стопанските субекти към екологично отговорно поведение

и различен начин на мислене. Това отрежда централната роля на екологичните данъци като основен вид пазарно базирани инструменти за въздействие от страна на публичната власт.

Екологичните данъци са интересен фискален инструмент, който се налага върху дейности, които нанасят щети на околната среда. Основната му цел е свързана с интернализирание на външните негативни ефекти, които данъчното облагане следва да неутрализира и компенсират. Така създадени те от своя страна създават ценови стимули при потреблението и консумацията на замърсяващите стоки и услуги, а оттук следва корективният и поведенчески ефект, който те целят и предизвикват. Това е и ключовият аспект, който отличава екологичните от останалите видове данъци – характеризират се със своята двойна функция. Генерират фискални приходи в полза на държавния бюджет така, както е самата природата на всяко едно данъчно облагане, но същевременно водят до промяна в поведението на данъкоплатците, която да облекчи натиска върху околната среда. Основният принцип, на базата на който те функционират е „замърсителят плаща“, залегнал както в правото на ЕС, така и в редица международни екологични споразумения. Целта им е не само набиране на средства за финансиране на отделни екологични програми, но и адекватно отразяване в крайната цена на тези привидно невидими разходи при ползване на природните ресурси, които пазарните участници трябва да имат предвид при взимане на своите икономически решения. Така се изграждат стимули за намаляване на замърсяването и ресурсната интензивност на икономиката. В този смисъл данъците са необходима мярка, която обезкуражава вредното въздействие и поведение от страна на икономическите субекти. Посочените доводи определят ключовата роля и значимост на екологичните данъци като важен аспект на прехода към кръгова икономика и въглеродно неутрално бъдеще.

Въпреки засиления интерес в последните няколко години към екологичните данъци ефектът от тяхното действие трудно би бил постижим с единични усилия на отделните държави. Той следва да бъде подчинен на общи правила и изисквания - процес, който ЕС се опитва да ръководи и навигира с цялостната си политика, която включва Зеления пакт, Системите за търговия с емисии, Плановите за енергетика и климат и др. Към настоящия момент екологичното данъчно облагане на страните членки не е хармонизирано и е приоритет на

националните им законодателства. Затова и действията на ЕС в последните години са насочени към изграждане на единни критерии, уеднаквяване на стандартите и нормативните уредби на отделните държави. Само така би била възможна устойчива трансформация на икономиката, насочена към съхранение и превенция на околната среда в глобален мащаб.

Основна цел на монографично изследване е да осъществи многоаспектен задълбочен анализ на екологичните данъци като фискален инструмент, като се разгледат теоретичните основания, практическите им аспекти, както и конкретните им предизвикателства и възможности в контекста на европейската и българската данъчна политика и законодателство.

В съвременния контекст на изграждане на устойчива околна среда екологичните данъци се явяват ключова част от инструментариума на съвременната икономична и екологична политика. Те съчетават фискалните с регулаторните функции като по този начин насърчават ефективното използване на ресурсите, интернализират отрицателните външни ефекти и създават предпоставки за постигане на устойчива екологична устойчивост.

Анализът на данъчната политика в европейската и българската действителност показва, че зеленото облагане изисква интегриран подход, който да търси така необходимия баланс между икономическа, социална и екологична ефективност. Сегашната структура на екологичните данъци в България показва изключително силна доминация на енергийните данъци докато ресурсните и тези върху замърсяването остават в периферията на фискалната ни система. Необходима е по-сериозна реформа на нашата данъчна система в посока „озеленяване“ на прилагания данъчен микс. Това следва да бъде реализирано чрез разширяване обхвата на екологичните данъци, премахване на субсидиите за изкопаеми горива и по-активно целенасочено приложение на принципа замърсителя плаща. Подобна трансформация трябва да бъде съпроводена с компенсаторни механизми за засегнатите социални групи, за да се избегне нарастване на неравенствата.

В условията на климатична криза, ускорен енергиен преход и стремеж към кръгова икономика, екологичните данъци ще играят все по-ключова роля. За България това означава не само необходимост от фискални реформи, но и от изграждане на по-широка политическа, институционална и обществена подкрепа за зелена данъчна трансформация.

ПОКАЗАТЕЛИ ГРУПА „Г“

Г.6 Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни база данни с научна информация Web of Science, Scopus и др.

- 6-1. **Blagoeva, N.**, 2025. *Economic determinants of growth in agriculture – the impact of investments, credits and entrepreneurial income*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, Vol. 25, Issue 3, ISSN 2284-7995, pp. 87-96, Q3, Web of science IF- 1

Abstract

The focus of this study is to evaluate the effects of fixed capital investments, credit availability, and net entrepreneurial income on the gross value added of Bulgaria's agricultural sector from 2004 to 2022. The primary goal of this research is to investigate the development of gross value added in Bulgaria's agriculture, focusing on the effects of fixed asset investments, the influence of agricultural sector financing and the relevance of net entrepreneurial income. This investigation involved the creation and testing of three distinct hypotheses. Multiple regression analysis is used to explore the interrelationship between the sector's gross value added, investment activities, credit resources, and entrepreneurial income, examining both the direction and strength of these relationships. Data from Eurostat, FAOSTAT, and the Bulgarian National Bank (BNB) are utilised in this study. The results enable us to conclude that these three indicators are strongly correlated with gross value added and explain a significant portion of its dynamics. It has been established that investments in fixed capital in agriculture and net entrepreneurial income have a strong positive impact on gross value-added growth. A positive effect has also been demonstrated regarding credit, but with statistical significance at a higher confidence interval. As a result, the study suggests broadening the range of financial tools available for agricultural lending, encouraging capital investment in agriculture, implementing tax relief measures, and easing administrative procedures for small and medium-sized enterprises to foster entrepreneurship. Collectively, these actions would support the

sustainable growth of the agricultural sector while improving its productivity and global competitiveness.

Резюме

Настоящото изследване анализира влиянието на инвестициите в основен капитал в селско стопанство, кредитите и нетния предприемачески доход за сектора върху брутната добавена стойност на сектора в България в периода 2004-2022 год. Основна цел на настоящото изследване е да оцени формирането на брутната добавена стойност на селскостопанския сектор в Република България под влияние на определени фактори, като анализира влиянието на инвестициите в ДА, оцени въздействието на кредитите отпуснати за селскостопанския сектор и проучи значимостта на нетния предприемачески доход. За нуждите на изследване са формулирани три хипотези, които в следствие да бъдат аргументирани. Използван е множествен регресионен анализ, целящ да идентифицира посоката и силата на връзката между добавената стойност на сектора, инвестициите, кредитите и предприемаческия доход. Изследването се базира на данни от Евростат, Фаостат и БНБ. Получените резултати позволяват да се обобщи изводът, че посочените три показателя са силно свързани с добавената стойност и обясняват една значителна част от нейната динамика. Установено е, че инвестициите в основен капитал в селското стопанство и нетният предприемачески доход оказват силно положително влияние върху нарастване на добавената стойност. Положителен ефект е доказан и по отношение на кредитирането, но със статистическа значимост при по-високо доверително равнище. В резултат изследването препоръчва разширяване на финансовите инструменти за земеделски кредити, насърчаване на инвестициите в ДА в селското стопанство, въвеждане на данъчни облекчения и намаление на административната тежест за малките и средни предприятия, с което да се стимулира предприемачеството. В своята съвкупност тези мерки биха подкрепили устойчивия растеж на селскостопанския сектор, като същевременно подобряват неговата производителност и глобална конкурентоспособност.

- 6-2. **Blagoeva, N.**, 2025. *Agricultural production in Bulgaria: the financial impact of credit, subsidies and interest rates*, Agricultural sciences, Vol. 17, Issue 45, pp. 113-122, ISSN 2603-4638, Web of Science - CABI

Abstract

The present study analyses the impact of external bank financing on agricultural production in Bulgaria from 2000-2022. The main objective of this research is to assess the role of external funding in the development of the agricultural sector in the Republic of Bulgaria by examining the influence of bank lending on Bulgarian agricultural production, evaluating the impact of subsidies on the formation of the value of Bulgarian agricultural production, and investigating the significance of interest rates for Bulgarian agricultural production. For this study, three hypotheses have been formulated to be subsequently tested and discussed. A multiple regression analysis has been employed to identify the relationship between agricultural production, lending, sector subsidies, and interest rate levels. The study is based on data from Eurostat, FAOSTAT, and the Bulgarian National Bank (BNB). The results indicate that the three indicators examined are strongly related to agricultural production and account for a significant portion of its dynamics. It has been found that agricultural lending and the interest rates at which farmers have access to financing exert a strong positive influence on the growth of agricultural production. At the same time, subsidies have a negative effect. As a result, the article recommends expanding financial instruments for agricultural credit, improving lending conditions, lowering interest rates for investment loans in the agricultural sector, reviewing subsidy distribution mechanisms, and channelling financing towards areas that enhance productivity and sustainability in agriculture.

Резюме

Настоящото изследване анализира въздействието на външното банково финансиране върху селскостопанското производство в България за периода 2000–2022 г. Основна цел на изследването е да се оцени ролята на външното финансиране за развитието на селскостопанския сектор в Република България чрез изследване на влиянието на банковото кредитиране върху българското селскостопанско производство, оценка на ефекта на субсидиите върху формирането на стойността на селскостопанската продукция в България и анализ на значимостта на лихвените проценти за българското селско стопанство. В рамките на изследването са формулирани три изследователски хипотези, които впоследствие са емпирично тествани и обсъдени. За установяване на връзките между селскостопанското производство, кредитната

активност, секторните субсидии и нивото на лихвените проценти е приложен методът на множествената регресия. Изследването се основава на данни от Eurostat, FAOSTAT и Българската народна банка. Резултатите показват, че трите разглеждани индикатора са в силна взаимовръзка със селскостопанското производство и обясняват значителна част от неговата динамика. Установено е, че кредитирането на сектора и лихвените проценти, по които земеделските производители имат достъп до финансиране, оказват силно положително влияние върху растежа на селскостопанското производство. В същото време субсидиите оказват отрицателно въздействие. В резултат на това в статията се препоръчва разширяване на финансовите инструменти за кредитиране на селското стопанство, подобряване на условията за кредитиране, понижаване на лихвените проценти по инвестиционните кредити в аграрния сектор, преразглеждане на механизмите за разпределение на субсидиите и насочване на финансирането към дейности, които повишават производителността и устойчивостта на селското стопанство.

- 6-3. Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, Dimova, D., 2025. *Comprehensive analysis of assets in agricultural holdings: structure, impact of financial condition and subsidy effects*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, Vol 25, Issue 1, pp. 399-408, ISSN 2284-7995, Q3, IF- 1

Abstract

The present study analyses the relationship between asset structure and financial sustainability of agricultural holdings in Bulgaria, using data from the Farm Accountancy Data Network for the period 2014-2020. Through a combined approach of structural and correlation analysis, the study examines the connections between fixed and current assets, liquidity, and indebtedness in farms of different economic categories (from below 8 to above 500 thousand euros standard output). The results reveal a significant predominance of fixed over current assets across all categories, with a negative correlation observed between fixed assets and liquidity, particularly in small holdings. The study establishes that large farms demonstrate better ability to balance between long-term investments and maintaining liquidity, whilst small and medium-sized holdings show greater dependence on external financing for fixed asset acquisition. The analysis of subsidies reveals a differentiated role according to farm

size - for small and medium-sized holdings, they are a primary source for financing fixed assets, whereas large farms use subsidies more flexibly, both for capital investments and maintaining short-term liquidity. The research identifies the need for differentiated asset management strategies according to the economic size of holdings, with small farms needing to focus on improving liquidity through more effective management of current assets. These findings provide valuable guidance for improving financial sustainability in the agricultural sector.

Резюме

Настоящото изследване анализира взаимовръзката между структурата на активите и финансовата устойчивост на земеделските стопанства в България, като използва данни от Мрежата за счетоводна информация в земеделието (FADN) за периода 2014–2020 г. Чрез комбиниран подход, включващ структурен и корелационен анализ, се изследват връзките между дълготрайните и краткотрайните активи, ликвидността и задлъжнялостта в стопанства от различни икономически категории (от под 8 до над 500 хил. евро стандартен производствен обем). Резултатите показват значително превъзходство на дълготрайните активи спрямо краткотрайните във всички разглеждани категории, като се наблюдава отрицателна корелация между дълготрайните активи и ликвидността, особено изразена при малките стопанства. Установено е, че големите стопанства демонстрират по-добра способност да балансират между дългосрочните инвестиции и поддържането на ликвидност, докато малките и средните стопанства показват по-висока зависимост от външно финансиране при придобиването на дълготрайни активи. Анализът на субсидиите разкрива диференцирана роля в зависимост от размера на стопанствата – за малките и средните стопанства те представляват основен източник за финансиране на дълготрайни активи, докато големите стопанства използват субсидиите по-гъвкаво, както за капиталови инвестиции, така и за поддържане на краткосрочна ликвидност. Изследването идентифицира необходимостта от диференцирани стратегии за управление на активите според икономическия размер на стопанствата, като за малките стопанства акцентът следва да бъде поставен върху подобряване на ликвидността чрез по-ефективно управление на краткотрайните активи. Получените резултати

предоставят ценни насоки за повишаване на финансовата устойчивост на селскостопанския сектор.

- 6-4. Dimova, D., Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, 2025. *A mathematical-statistical evaluation of cultural tourism demand and offer – a case study on the attraction of the museums and its economic impact in Bulgaria*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, Vol. 25, Issue 1, pp. 263-272, ISSN 2284-7995, Q3, IF- 1

Abstract

The current article presents a mathematical-statistical evaluation of cultural tourism demand in Bulgaria, focusing on museum visits by region, for the period 2013-2022. In parallel, the information related to the number of museums and exhibits is also examined. These indicated data are stored in a built relational database. The necessary information for each of the six regions considered is searched and extracted from it. Three sets of indicators are calculated and evaluated in connection with the subsequent processing of the studied elements. Hierarchical cluster analysis is also applied to the surveyed data. The results show that the growth rate of the indicator (museum visits) in five of the mentioned regions is relatively fast in 2021-2022. The studied indicator decreases only in the North-West region during 2021, but there is an increase of about 24% in 2022. Between 2016 and 2022, the number of museums remains unchanged. The situation for this indicator in the period between 2018- 2022 is similar for the North Central region. The number of museums increased by approximately 26.67% and 12.50% in the South-East and South Central regions, respectively, in 2022. The largest number of exhibits is in five regions in 2022. Grouping the regions according to the number of museum visits presents two clusters. Grouping the regions according to the number of museums and exhibits leads to forming three and four clusters, respectively.

Резюме

Настоящата статия представя математико-статистическа оценка на търсенето на културен туризъм в България, измерено чрез посещенията в музеи по региони за периода 2013–2022 г. Паралелно с това е анализирана и информацията, свързана с броя на музеите и музейните експонати. Посочените данни са съхранени в изградена релационна база данни, от която е извлечена

необходимата информация за всеки от шестте разглеждани региона. Във връзка с последващата обработка на изследваните елементи са изчислени и анализирани три групи показатели. В допълнение е приложен йерархичен клъстерен анализ върху изследваните данни. Получените резултати показват, че темпът на нарастване на показателя „посещения в музеи“ в пет от разглежданите региони е сравнително висок през периода 2021–2022 г. Единствено в Северозападния регион се наблюдава спад на този показател през 2021 г., като през 2022 г. е отчетено увеличение от приблизително 24%. В периода 2016–2022 г. броят на музеите не се променя, като аналогична е ситуацията за този показател в Северния централен регион през интервала 2018–2022 г. През 2022 г. броят на музеите нараства с около 26,67% в Югоизточния регион и с 12,50% в Южния централен регион. Най-голям брой музейни експонати през 2022 г. е регистриран в пет от регионите. Групирането на регионите според броя на посещенията в музеи води до формирането на два клъстера. Клъстеризацията на регионите според броя на музеите и броя на музейните експонати води съответно до образуването на три и четири клъстера.

- 6-5. Kostov, H., **Blagoeva, N.**, Georgieva, V., 2025. *Credit support for the agricultural sector in Bulgaria: structural analysis and economic dimensions*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, Vol 25, Issue 1, p549, ISSN 2284-7995, Q3, IF- 1

Abstract

This paper examines the dynamics and significance of lending in the agricultural sector of the Republic of Bulgaria, as well as its connection to the sector's economic contribution. Using data from the Bulgarian National Bank and the FAO for the period 2000-2023, the analysis focuses on the structure of loans by size and term, as well as a comparative analysis of Bulgaria with the EU-27 countries. The study includes the calculation of the Agricultural Orientation Index (AOI), which normalises credit support against the economic contribution of agriculture. The results show that Bulgarian agriculture faces more limited access to credit, which restricts its investment potential compared to other EU countries. The regression analysis reveals a positive correlation between lending and the gross value added of the agricultural sector, with lending explaining approximately 52% of the variation in the sector's economic contribution.

The study emphasises the need to develop a more targeted credit policy that meets the specific needs of agricultural producers in Bulgaria and supports their competitiveness and sustainability.

Резюме

Настоящата статия изследва динамиката и значимостта на кредитирането в селскостопанския сектор на Република България и връзката му с икономическия принос на сектора. На база данни от Българската народна банка и FAO за периода 2000–2023 г. анализът се фокусира върху структурата на кредитите по размер и срок, както и върху сравнителен анализ на България спрямо страните от ЕС-27. В изследването е включено изчисляването на Индекса на аграрна ориентация, който нормализира кредитната подкрепа спрямо икономическия принос на селското стопанство. Резултатите показват, че българското селско стопанство е изправено пред по-ограничен достъп до кредитни ресурси, което свива неговия инвестиционен потенциал в сравнение с други държави членки на Европейския съюз. Регресионният анализ разкрива положителна зависимост между кредитирането и брутната добавена стойност на селскостопанския сектор, като кредитирането обяснява приблизително 52% от вариацията в икономическия принос на сектора. Изследването подчертава необходимостта от разработване на по-целенасочена кредитна политика, която да отговаря на специфичните потребности на земеделските производители в България и да подпомага тяхната конкурентоспособност и устойчивост.

- 6-6. **Blagoeva, N.**, Georgieva, V., 2023. *Pesticide tax - the new challenge in Europe's green tax policy*, *Bulgarin Journal of Agricultural Science*, 29 (1), pp.3-13, ISSN:1310-0351, Q3, SJR-0,183, IF-0,5

Abstract

The COVID-19 pandemic profoundly affected society's social and economic life. At the same time, it accelerated another long-delayed process. This is the need to modernise taxation. European tax legislation in income taxation has remained unchanged for a long time. To some extent, it is outdated. It does not correspond to the modern societal changes and the realisation of new types of income not covered by the law. Many European countries rely heavily on income taxes for the revenue side of their budgets. The forecasts indicate a decline in opportunities to generate income due to the ageing

working-age population. All these arguments determine the need for modernisation and the gradual replacement of income taxes. The present study defends the thesis that a promising opportunity to compensate for the reduced revenues from income taxation lies in strengthening the environmental function of taxes. The possibility of limiting environmentally harmful substances, such as pesticides, through taxation has been analysed. This change the authors propose to achieve this in two ways. The first one requires eliminating differentiated reduced VAT rates for pesticides, plant protection materials and fertilisers unless the latter are organic. The second proposal suggests introducing a tax on pesticides. Such a tax could limit their use while also generating new revenue. In this regard, the experience of a few countries that have applied a pesticide tax is analysed. The various options for determining the tax base are argued as a critical point in defining the tax.

Резюме

Пандемията от COVID-19 оказа дълбоко въздействие върху социалния и икономическия живот на обществото. В същото време тя ускори друг, дълго отлаган процес, а именно необходимостта от модернизиране на данъчните системи. Европейското данъчно законодателство в областта на подоходното облагане остава непроменено в продължение на дълъг период от време и в известна степен е остаряло. То не съответства на съвременните обществени промени и на появата на новите видове доходи, които не са обхванати от действащата нормативна уредба. Много европейски държави към настоящия момент разчитат в значителна степен на приходите от подоходни данъци за формиране приходната страна на бюджета си. Прогнозите сочат, че възможностите за генериране на приходи от този източник ще намаляват все повече поради застаряването на населението в трудоспособна възраст. Всички тези аргументи обуславят необходимостта от модернизация и постепенно заместване на подоходните данъци с други алтернативни такива. Настоящото изследване защитава тезата, че една перспективна възможност за компенсиране на намаляващите приходи от подоходното облагане е свързана със засилване на екологичната функция на данъците. Анализирана е възможността за ограничаване на употребата на екологично вредни вещества като пестицидите например чрез данъчни инструменти. Предложената от авторите промяна може да бъде реализирана по два начина. Първият изисква

премахване на диференцираните намалени ставки на ДДС за пестициди, препарати за растителна защита и торове, освен в случаите, когато последните са с органичен произход. Вторият предлага въвеждането на данък върху пестицидите. Подобен данък би могъл едновременно да ограничи тяхната употреба, както и да генерира допълнителни бюджетни приходи. В тази връзка е анализиран опитът на малкото държави, които прилагат данък върху пестицидите. Аргументирани са различните възможности за определяне на данъчната основа като ключов елемент при дефинирането на този вид данък.

- 6-7. Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, 2023. *A fair tax base for the municipal waste charge – key to an effective waste management policy in the Republic of Bulgaria*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, 23 (2) , pp.247-256, ISSN 2284-7995, Q3, IF-1

Abstract

Municipal waste management is one of the most complex flows to manage. It is usually delegated to local authorities and funded by the revenue from the municipal waste charge. The critical introduction of the polluter pays principle raises the question of how to reasonably set the municipal waste charge. It should be structured to generate sufficient revenue to cover the costs of waste management. At the same time, it should influence human behaviour to reduce waste even at the source. Achieving both at the same time requires a strong link to the tax base of the charge. The fairest one is linked to the amount of household waste. Such a link is necessary to incentivise taxpayers to effectively reduce and manage the waste generated. Bulgaria is among the countries that have postponed such a reform for many years, but it is now becoming inevitable. The main objective of this study is to assess and analyse the current financial instruments and tax legislation related to municipal waste management in the Republic of Bulgaria. The critical point is to evaluate the link between the tax base and the taxpayers' behaviour by setting the municipal waste charge in the Republic of Bulgaria. The methods of retrospective analysis and synthesis, as well as inductive and deductive approaches, and comparative analysis are employed to achieve the study's aims and objectives. In Bulgaria, an unfair tax base has always been applied in determining the municipal waste charge. It depends not on the amount of waste but on the property's tax assessment. The fiscal policy in Bulgaria related to the municipal

waste management needs to be updated to achieve the targets set in the Bulgarian National Waste Management Plan 2021-2028. The change should impact both the methodology for calculating the waste charge, which applies the "polluter pays" principle, and the system of tax preferences and reliefs that encourage the rational treatment of household waste, such as recycling.

Резюме

Управлението на битовите отпадъци е един от най-сложните за администриране процеси в сферата на екологичната политика и местните публични финанси. Обикновено то е делегирано на общинските власти и се финансира чрез приходите от таксата за битови отпадъци. Критичното въвеждане на принципа „замърсителят плаща“ поставя въпроса за това как по разумен начин следва да бъде определена таксата за битови отпадъци. Тя трябва да бъде структурирана така, че да генерира достатъчно приходи за покриване на разходите по управлението на отпадъците, като същевременно да влияе върху поведението на хората с цел намаляване на отпадъците още при тяхното генериране. Постигането на тези две цели едновременно изисква наличие на силна връзка между данъчната основа на таксата и количеството генерирани отпадъци. Най-справедливата данъчна основа е тази, която е обвързана с количеството битови отпадъци. Подобна връзка е необходима, за да се стимулират данъкоплатците ефективно да намаляват и управляват генерираните отпадъци. България е сред държавите, които в продължение на години отлагат подобна реформа, но в настоящия момент тя става неизбежна. Основната цел на настоящото изследване е да се оценят и анализират действащите финансови инструменти и данъчното законодателство, свързани с управлението на битовите отпадъци в Република България. Ключовият момент е оценката на връзката между данъчната основа и поведението на данъкоплатците при определянето на таксата за битови отпадъци в страната. За постигане на целите и задачите на изследването са използвани методите на ретроспективния анализ и синтез, индуктивният и дедуктивният метод, както и сравнителният анализ. В България при определянето на таксата за битови отпадъци традиционно се прилага несправедлива данъчна основа, която не зависи от количеството отпадъци, а от данъчната оценка на имота. Фискалната политика в България в областта на управлението на битовите отпадъци следва да бъде актуализирана с цел

постигане на целите, заложен в Националния план за управление на отпадъците 2021–2028 г. Промяната следва да обхване както методологията за изчисляване на таксата за битови отпадъци чрез реално прилагане на принципа „замърсителят плаща“, така и системата от данъчни преференции и облекчения за насърчаване на рационалното третиране на битовите отпадъци, включително рециклирането.

- 6-8. Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, 2023. *State aid for excise duty refund of fuels used in agriculture in Bulgaria in the context of the common European green policy*, Bulgarian Journal of Agricultural Science, 29 (No 5) 2023, 784–791, ISSN:1310-0351, Q3, SJR-0,183, IF-0,5

Abstract

This study analyses the tax relief for fuels used in agricultural production in EU member states, the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), and other countries. Primary attention is paid to state aid for excise duty refund on fuels used in agriculture in Bulgaria. Previous research has proven that fossil fuel subsidies are inefficient. According to UNDP research, for every dollar pledged to tackle the climate crisis for the world's poor, four dollars are spent on fossil fuel subsidies that keep the climate crisis alive. These circumstances require a different approach and a solid need to reform fossil fuel subsidies. The primary objective of this research is to explore the potential applications of alternative approaches for enhancing economic impact in various aspects, based on a comprehensive analysis of tax policy related to the fuels used in agriculture. Reforming energy subsidies remains a significant political challenge as societies and economies face tensions stemming from the COVID-19 pandemic. However, the prospects for recovery after the crisis are inextricably linked to the establishment of proper alternative mechanisms, especially if subsidy reform is combined with a broader range of political and economic measures to create a more stable, secure, and sustainable agricultural sector.

Резюме

Настоящото изследване анализира данъчните облекчения за горивата, използвани в селскостопанското производство, в държавите членки на Европейския съюз, страните от Организацията за икономическо сътрудничество

и развитие (ОИСП), както и в други държави. Основното внимание е насочено към държавната помощ под формата на възстановяване на акциза върху горивата, използвани в селското стопанство в България. Предходни изследвания доказват, че субсидиите за изкопаеми горива са неефективни. Според изследване на Програмата на ООН за развитие (UNDP), за всеки долар, предназначен за справяне с климатичната криза за най-бедните слоеве от световното население, четири долара се изразходват за субсидии за изкопаеми горива, които поддържат и задълбочават климатичната криза. Тези обстоятелства налагат различен подход и ясно изразена необходимост от реформиране на субсидиите за изкопаеми горива. Основната цел на изследването е да се идентифицират възможностите за практическо прилагане на алтернативни подходи за икономическо въздействие в различни аспекти, на основата на изследване и анализ на данъчната политика по отношение на горивата, използвани в селското стопанство. Реформирането на енергийните субсидии остава сериозно политическо предизвикателство в условията на социално-икономическо напрежение, породено от пандемията от COVID-19. Въпреки това перспективите за възстановяване след кризата са неразривно свързани с прилагането на подходящи алтернативни механизми, особено когато реформата на субсидиите е съчетана с по-широк набор от политически и икономически мерки за създаване на по-стабилен, сигурен и устойчив селскостопански сектор.

- 6-9. **Blagoeva, N.,** Georgieva, V., 2021. *Tax expenditures as an incentive for agriculture in Bulgaria*, Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture & Rural Development, 21 (1), pp.85-92, ISSN 2284-7995, Q4

Abstract

The government can use different ways to stimulate certain industries or categories of taxpayers. It can be achieved with direct payments and subsidies that increase the budget revenues. It is also possible to achieve this aim by reducing budget revenues by failing to collect some of them to be ceded to preferred groups of taxpayers. These are so-called tax expenditures. In Bulgaria, official statistics on their value and impact have been kept since 2007. Following the requirements of the EU, a national definition of the term tax expenditure is adopted in Bulgaria, which should correspond to the

specifics of our tax system. Despite the relatively small share of the tax expenditures - about 2% of total tax revenues in Bulgaria, their values are subject to continuous analysis and control of their effectiveness. The lower it is, the state fails to collect additional revenues without generating benefits for the economy. At the same time, how our tax policy can use them to stimulate an industry such as agriculture, where employment is still quite high, is a priority of this study. The purpose of this article is to assess and analyze the tax expenditures applicable for agriculture in Bulgaria. Modern approaches and methods such as the method of analysis and synthesis have been used in solving the research tasks and achieving the main goal in the research; inductive and deductive methods, comparative methods, and logical description. Continuous analysis and assessment of each tax preference and relief are necessary to be made to establish their effectiveness. This also concerns tax expenditures. If they are ineffective, the state simply fails to collect additional budget revenues without creating benefits for society and the economy. The tax legislation in Bulgaria provides for the application of a small number of tax revenues due to its broad tax base and low tax rates. However, a significant part of them is intended for agriculture. It can be concluded that along with tourism, agriculture enjoys the most tax reliefs.

Резюме

Държавата може да използва различни начини за стимулиране на определени отрасли или категории данъкоплатци. Това може да се постигне чрез преки плащания и субсидии, които увеличават бюджетните разходи. Възможно е също така тази цел да бъде реализирана чрез намаляване на бюджетните приходи, като част от тях не бъдат събрани, а бъдат отстъпени на привилегировани групи данъкоплатци. Тези мерки са известни като т.нар. данъчни разходи. В България официална статистика за техния размер и въздействие се води от 2007 г. В съответствие с изискванията на Европейския съюз в страната е приета национална дефиниция на понятието „данъчни разходи“, която следва да отговаря на спецификите на българската данъчна система. Въпреки сравнително малкия дял на данъчните разходи около 2% от общите данъчни приходи, в България техният обем подлежи на постоянен анализ и контрол по отношение на ефективността им. Колкото по-ниска е тяхната ефективност, толкова повече държавата не успява да събере допълнителни приходи, без това да генерира реални ползи за икономиката. В същото време начините, по които

данъчната политика може да използва данъчните разходи за стимулиране на отрасли като селското стопанство, където заетостта все още е относително висока, са приоритет на настоящото изследване. Целта на статията е да се оцени и анализира приложението на данъчните разходи, отнасящи се до селското стопанство в България. При решаването на изследователските задачи и постигането на основната цел са използвани съвременни научни подходи и методи, като методът на анализ и синтез, индуктивният и дедуктивният метод, сравнителният анализ и логическото описание. Необходимо е непрекъснато анализиране и оценяване на всяка данъчна преференция и облекчение с цел установяване на тяхната ефективност. Това в пълна степен се отнася и за данъчните разходи. Когато те са неефективни, държавата на практика не събира допълнителни бюджетни приходи, без да създава ползи за обществото и икономиката. Данъчното законодателство в България предвижда прилагането на сравнително ограничен брой данъчни разходи поради широката данъчна основа и ниските данъчни ставки. Въпреки това значителна част от тях са насочени към селското стопанство. Може да се заключи, че наред с туризма именно селското стопанство е секторът, който се ползва с най-голям брой данъчни облекчения.

6-10. Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, 2020. *Development of the Bulgarian tax legislation in the taxation of the agriculture income in the period 1878 – 1945*, Agricultural sciences, v.12, issue 27, pp. 29-36, ISSN 2603-4638

Abstract

The tax system of each country is one of the most accurate indicators of the national economy. Taxes directly affect every economic decision that an individual makes. The types of taxes, the methods of collection and taxation, and the tax administration are the key components of the tax system, which undergo a different evolution. It is especially interesting when taxing some of the earliest incomes covered by our tax legislation, namely those from agriculture. The periods during which their development progresses can be divided into three, according to each total change in the laws. Each of them is different, with its own specific features, and one of the most interesting is the first, which began immediately after the liberation of Bulgaria and bears the heavy legacy of the Ottomans' cruel tax system.

Резюме

Данъчната система на всяка държава е един от най-точните индикатори за състоянието на националната икономика. Данъците оказват пряко влияние върху всяко икономическо решение, което взема индивидът. Видовете данъци, начините на тяхното облагане и събиране, както и данъчната администрация са основните елементи на данъчната система, които преминават през различна еволюция във времето. Особен интерес представлява облагането на някои от най-ранните доходи, обхванати от българското данъчно законодателство, а именно доходите от селското стопанство. Периодите, през които преминава тяхното развитие, могат да бъдат разделени на три, съобразно всяка цялостна промяна в нормативната уредба. Всеки от тези периоди се отличава със свои специфични характеристики, като един от най-интересните е първият период, започнал непосредствено след Освобождението на България и носещ тежкото наследство на османската репресивна данъчна система.

- 6-11. Hajdari, M., Qerimi, F., Behluli, A., **Blagoeva, N.** 2020. *The importance of the banking system in the environmental safeguarding in Kosovo*, International Multidisciplinary Scientific GeoConference Surveying Geology and Mining Ecology Management, SGEM, 2020, (5.2), pp. 603–610, ISSN:1314-2704, SJR-0,141

Abstract

The environment is a major source of life that must be protected and preserved, despite its exposure to high levels of inequality in different countries. The risks posed by pollution and global warming have brought about the need to safeguard the environment in various forms. Today, many international organisations have developed different strategies for protecting the environment. Kosovo, as a country in transition, faces numerous environmental pollution factors. In this situation, the banking system can play a crucial role in safeguarding the environment, starting from banking services offered through digital channels, which increase efficiency and effectiveness for both institutions and customers. Another role banks play in safeguarding the environment is the development of policies and strategies for providing credit products that finance projects promoting environmental care through green loans. The modernisation and digitalisation of the banking system are also advancing in Kosovo, but at a slower pace. Banking system is the success stories, based on financial elements, the banking market is increasingly growing, but in this

research, we analyze and conclude the orientation of banks, through their mission, vision, policies and financial reports in supporting the activities that have environmental impact, based on digitalization of services and financing with green loans, in order to finance clients who have their own investment plans in environmental care. In addition to the research on this problem, we also treat citizens' opinions as clients and businesses of the banking sector to reach conclusions on how they can influence the safeguarding of the environment through banking services. The data will be processed through the SPSS program, from which we will generate and analyse statistical results. This paper is of great importance because it will contribute to fostering the banking system's adaptation of its policies and strategies to environmental care. It is also directly related to the reduction of overall banking business costs.

Резюме

Околната среда е основен източник на живот, който трябва да бъде опазван и съхраняван, въпреки че е изложен на значителни неравенства в различните държави. Рисковете за природата, породени от замърсяването и глобалното затопляне, доведоха до необходимостта от защита на околната среда в различни форми. Днес множество международни организации са разработили разнообразни стратегии за нейното опазване. Косово, като държава в преход, е изправено пред множество фактори на екологично замърсяване. В тази ситуация банковата система може да играе важна роля в опазването на околната среда, като започне от предоставянето на банкови услуги чрез дигитални канали, които повишават ефективността и ефикасността както от страна на институциите, така и от страна на клиентите. Друга роля на банките в процеса на опазване на околната среда е разработването на политики и стратегии за предоставяне на кредитни продукти, насочени към финансиране на проекти с екологичен ефект чрез т.нар. зелени кредити. Модернизацията и дигитализацията на банковата система в Косово също напредват, но с по-бавни темпове. Банковият сектор се счита за един от успешните сектори на страната въз основа на финансови показатели - банковият пазар бележи устойчив растеж. В рамките на настоящото изследване обаче се анализира и оценява ориентацията на банките, отразена в техните мисии, визии, политики и финансови отчети, по отношение на подкрепата за дейности с екологично

въздействие, основани на дигитализацията на услугите и финансирането чрез зелени кредити, предназначени за клиенти с инвестиционни намерения в сферата на опазването на околната среда. Наред с анализа на този проблем са изследвани и мненията на гражданите като клиенти и представители на бизнеса в банковия сектор с цел да се направят изводи относно това как те могат да повлияят върху опазването на околната среда чрез използването на банкови услуги. Данните са обработени чрез програмата SPSS, като на тази основа са генерирани и анализирани статистически резултати. Настоящата статия има значима практическа и научна стойност, тъй като допринася за стимулиране на процеса банковата система да може по-бързо да адаптира своите политики и стратегии в посока опазване на околната среда. Освен това изследването е пряко свързано с намаляването на разходите за банкова дейност като цяло.

Г.8 Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световно известни база данни с научна информация Web of Science, Scopus и др.

- 8-1. Georgieva, V., Guerov, G., **Blagoeva, N.**, 2024. *Impact of economic and environmental factors on agricultural product pricing in the EU*, *Agricultural and Resource Economics*, 2024, 10(4), pp. 47–73, E-ISSN:2414-584X, Q3, SJR-0,246, IF- 1,1

Abstract

The article analyses the influence of economic and environmental factors on the pricing of soft wheat in four leading agricultural economies in the European Union – France, Germany, Italy and Spain, during the period 2000–2022. The methodology involves collecting and analysing data on common wheat selling prices, ammonia emissions, areas under organic farming and production value through descriptive statistics and graphical methods. For more in-depth analysis, correlation analysis and multiple linear regression analysis are used, which identifies the main factors influencing prices and forecasts future market trends. The analysis shows that in all the countries considered, production value has a consistently positive influence on wheat prices, underscoring the importance of investments in production. Ammonia emissions and the share of organic farming have varying effects on prices in different

countries, reflecting specific national conditions and regulations. For example, ammonia emissions significantly negatively impact prices in Germany and Spain, while in France and Italy, this effect is weaker or absent. On the other hand, organic farming has a negative impact on prices in France and Italy, which may be due to greater supply and competitiveness in the organic markets in these countries. The findings highlight the role of environmental and economic factors in agricultural product pricing and can guide the development of policies for sustainable development. The scientific novelty lies in integrating vital environmental factors – emissions and organic farming – with a significant economic indicator, such as production value, into a single pricing model. This holistic approach allows an in-depth analysis of the combined impact of environmental and economic factors on price trends in the EU's leading agricultural economies. In a broader context, the study provides empirical evidence that can be used to inform the EU policies in agriculture, environment and sustainable development. Its findings can serve as a basis for reviewing and adapting existing regulations and programmes to achieve a more balanced and sustainable ecosystem in the region's agricultural sector.

Резюме

Статията анализира влиянието на икономически и екологични фактори върху формирането на цените на меката пшеница в четири водещи селскостопански икономики в Европейския съюз – Франция, Германия, Италия и Испания за периода 2000–2022 г. Методологията включва събиране и анализ на данни за продажните цени на обикновената пшеница, емисиите на амоняк, площите под биологично земеделие и стойността на продукцията, като се прилагат методите на дескриптивната статистика и графичния анализ. За по-задълбочен анализ са използвани корелационен анализ и множествен линеен регресионен анализ, чрез които се идентифицират основните фактори, влияещи върху цените, както и се правят прогнози за бъдещите пазарни тенденции. Резултатите от анализа показват, че във всички разглеждани държави стойността на продукцията оказва устойчиво положително влияние върху цените на пшеницата, което подчертава значението на инвестициите в производството. Емисиите на амоняк и делът на биологичното земеделие оказват различно въздействие върху цените в отделните държави, което отразява специфичните национални условия и регулаторни рамки. Например емисиите на амоняк имат статистически значимо

отрицателно влияние върху цените в Германия и Испания, докато във Франция и Италия този ефект е по-слаб или липсва. От друга страна, биологичното земеделие оказва отрицателно въздействие върху цените във Франция и Италия, което може да се обясни с по-голямото предлагане и по-високата конкурентност на пазарите за биологични продукти в тези страни. Получените резултати подчертават ролята на екологичните и икономическите фактори при ценообразуването на селскостопанските продукти и могат да послужат като основа за разработването на политики, насочени към устойчиво развитие. Научната новост на изследването се състои в интегрирането на ключови екологични фактори като емисии и биологично земеделие със значим икономически показател като стойността на продукцията в единен модел за анализ на цените. Този холистичен подход позволява задълбочено изследване на съвместното въздействие на екологичните и икономическите фактори върху ценовите тенденции в водещите селскостопански икономики на ЕС. В по-широк контекст изследването предоставя емпирични доказателства, които могат да бъдат използвани при формирането на политики на Европейския съюз в областта на селското стопанство, околната среда и устойчивото развитие. Резултатите могат да послужат като основа за преразглеждане и адаптиране на съществуващите регулации и програми с цел постигане на по-балансирана и устойчива екосистема в селскостопанския сектор на региона.

- 8-2. **Blagoeva, N.**, Georgieva, V., Dimova, D., 2023. Relationship between GDP and Municipal Waste: Regional Disparities and Implication for Waste Management Policies, *Sustainability*, 15(21), 15193, 1-23, ISSN: 2071-1050, Q2, SJR 0,688, IF-3,3

Abstract

This article examines the relationship between various economic indicators, including GDP per capita and socio-economic status, and municipal waste generation in Bulgaria in comparison to other EU countries. The study analyses how economic and social indicators in Bulgaria and other countries affect waste generation through multiple regression, hierarchical cluster, and comparative analyses. The objectives of the investigation include classifying countries according to the degree of relationship between GDP and municipal waste, comparing countries on these indicators, examining the profiles of different groups of countries according to their socio-

economic status and the amount of waste generated, and analysing the relationship between GDP and municipal waste in different countries. Based on the results, sustainable waste management strategies are proposed, applicable not only in Bulgaria but also in other similar countries. This approach offers valuable guidance for developing sustainable waste management policies and measures, while emphasising the importance of considering both economic and social factors in shaping such strategies.

Резюме

Настоящата статия анализира връзката между различни икономически показатели, като БВП на глава от населението, социално-икономическия статус, и генерирането на битови отпадъци в България в сравнение с други държави членки на Европейския съюз. Изследването разглежда как икономическите и социалните индикатори в България и в други страни влияят върху образуването на отпадъци чрез прилагане на множествен регресионен анализ, йерархичен клъстерен и сравнителен анализ. Целите на изследването включват класифициране на държавите според степента на връзка между БВП и количеството битови отпадъци, съпоставка на страните по тези показатели, анализ на профилите на различни групи държави в зависимост от техния социално-икономически статус и обема на генерираните отпадъци, както и изследване на зависимостта между БВП и битовите отпадъци в отделните страни.

Въз основа на получените резултати са предложени стратегии за устойчиво управление на отпадъците, приложими не само за България, но и за други страни със сходни характеристики. Този подход предоставя ценни насоки за формулирането на политики и мерки за устойчиво управление на отпадъците, като същевременно подчертава значението на икономическите и социалните фактори при изграждането на такива стратегии.

- 8-3. Georgiev, M., Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, 2023. *Adaptive Institutional Change in Municipal Waste Management*, Agricultural and Resource Economics, vol.9, N3, 5-28, E-ISSN:2414-584X, Q3, SJR-0,246, IF- 1,1

Abstract

The paper proposes a new trajectory of institutional change that integrates economic (fiscal) and technical solutions in managing municipal waste. The study employs a model for examining institutional change. A retrospective, quantitative analysis of institutional change, a legal-historical analysis of formal institutions, and a comparative-institutional analysis are used to substantiate the link between municipal waste quantities and Gross Domestic Product (GDP) growth. Using correlation and regression analysis, we examine the relationship between institutional change in municipal waste management and recycling. Results. The study proves the impact of institutional change on municipal waste management in the EU and Bulgaria. It can alter the relationship between GDP and waste production, stimulating the implementation of more efficient and innovative waste management methods. The relationship between institutional change in municipal waste management is studied. The main idea is that more legal acts regulating municipal waste management, along with a higher human development index, which reflects better and more efficient municipal waste management, will lead to higher recycling rates. The study discusses how institutional change aimed at effective municipal waste management can contribute to increased revenues and reduced costs for the government by promoting innovation in the sector, introducing more efficient waste collection and treatment technologies, and encouraging recycling. The study highlights the lack of a unified direction in rules and policies for municipal waste management in Bulgaria, as well as its impact on the system's efficiency. It aims to present a new approach to solving problems related to municipal waste management in Bulgaria, focusing on the importance of institutional change. The paper identifies differences between the municipal waste management systems in the EU and Bulgaria. The proposed financial and technical solutions help central and municipal administrations to create new institutions. These actions can be joint and better coordinated. All this should lead to changes in the regulatory framework. The new rules will contribute to stability and less need to change regulations, clarity for individuals and organisations to the optimal solutions for reducing municipal waste costs, and "pressure" on the central and local administration to take the necessary actions for such a change.

Резюме

Статията предлага нова траектория на институционална промяна, която интегрира икономически (фискални) и технически решения в управлението на

битовите отпадъци. В изследването е възприет модел за анализ на институционалната промяна. За обосноваване на връзката между количествата битови отпадъци и растежа на брутния вътрешен продукт са използвани ретроспективен количествен анализ на институционалната промяна, правно-исторически анализ на формалните институции и сравнителен институционален анализ. Чрез корелационен и регресионен анализ се изследва връзката между институционалните промени в управлението на битовите отпадъци и нивата на рециклиране. Резултатите показват, че институционалната промяна оказва съществено влияние върху управлението на битовите отпадъци в Европейския съюз и в България. Тя може да промени зависимостта между БВП и количеството генерирани отпадъци и да стимулира прилагането на по-ефективни и иновативни методи за управление на отпадъците. В изследването се анализира връзката между институционалната промяна в управлението на битовите отпадъци и рециклирането. Основната идея е, че по-големият брой нормативни актове, регулиращи управлението на битовите отпадъци, както и по-високият индекс на човешко развитие, който отразява по-добро и по-ефективно управление на битовите отпадъци, водят до по-високи нива на рециклиране. Статията разглежда как институционалната промяна, насочена към ефективно управление на битовите отпадъци, може да допринесе за увеличаване на бюджетните приходи и намаляване на разходите за държавата чрез насърчаване на иновациите в сектора, въвеждане на по-ефективни технологии за събиране и третиране на отпадъците и стимулиране на рециклирането. Изследването подчертава липсата на единна насока в правилата и политиките за управление на битовите отпадъци в България и нейното негативно отражение върху ефективността на системата. Целта е да се представи нов подход за решаване на проблемите, свързани с управлението на битовите отпадъци в България, който поставя акцент върху значението на институционалната промяна. В статията са идентифицирани различията между системите за управление на битовите отпадъци в Европейския съюз и в България. Предложените финансови и технически решения подпомагат централната и общинската администрация при създаването на нови институции. Тези действия могат да бъдат съвместни и по-добре координирани, което следва да доведе до промени в регулаторната рамка. Новите правила ще допринесат за по-голяма стабилност и по-малка необходимост от чести нормативни промени, ще осигурят

яснота за гражданите и организациите относно оптималните решения за намаляване на разходите за управление на битовите отпадъци и ще окажат необходимия „натиск“ върху централната и местната администрация да предприемат действия за реализиране на подобна промяна.

Г. 7 Статии и доклади, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

- 7-1. Guerov, G., Georgieva, V., **Blagoeva, N.**, 2025. *Asymmetric economic effects on Bulgarian agriculture from EU membership*. Agribusiness and rural areas – economy, innovation and growth, 267-277, ISBN 978-954-21-1199-3

Abstract

This paper analyses the economic and social effects of Bulgaria's EU membership on the structure of its agricultural sector. The study is based on official data from FAOSTAT and the World Bank for the period 2007–2022 and applies normalised statistical techniques, including Z-transformation, moving averages, correlation, and multiple regression analysis. Four regression models assess the impact of crop and livestock production on rural population dynamics and agricultural exports. The findings reveal a strong production and export specialisation favouring large-scale grain cultivation at the expense of social sustainability. While livestock sectors contribute less to exports, they play a vital role in supporting rural demographic stability. The results underscore the need for a more balanced agricultural policy that prioritises both economic efficiency and social cohesion.

Резюме

Настоящата статия анализира икономическите и социалните ефекти от членството на България в Европейския съюз върху структурата на земеделския сектор. Изследването се базира на официални данни от FAOSTAT и Световната банка за периода 2007–2022 г. и прилага нормализирани статистически подходи, включително Z-трансформация, плъзгащи средни, корелационен и регресионен анализ. Чрез четири множествени линейни модела се оценява влиянието на растениевъдните и животновъдните подотрасли върху броя на селското население и върху експортните показатели. Резултатите разкриват

ясно изразена производствена и експортна специализация в полза на мащабното зърно производство, за сметка на социалната устойчивост. Животновъдните сектори, макар и с ограничен експортен принос, играят роля за задържане на населението в селските райони. Направените изводи подчертават необходимостта от по-балансирана аграрна политика, ориентирана както към икономическа ефективност, така и към социална интеграция

- 7-2. Guerov, G., **Blagoeva, N.**, Georgieva, V., 2024. Agricultural dynamics in the EU and the raw material super cycle, Innovative Development of Agricultural Business and Rural Areas: Fourth International Scientific Conference IDARA, 239-259, ISSN: 3033-0327

Abstract

This study aims to explore the impact of the Raw Material Supercycle (RMSC) on agricultural dynamics in the European Union (EU), focusing on key commodity crops such as wheat, maize, barley, sunflower, and the unorthodox but strategic choice of potatoes. The inclusion of potatoes is particularly relevant due to their dietary significance, adaptability to diverse growing conditions, and their potential as a substitute crop during periods of raw material volatility. The research investigates how global raw material trends influence crop production, export values, and market structures within the EU. Moreover, it seeks to identify key domestic and policy-driven factors that moderate the RMSC's effects on the agricultural sector. Utilising a multi-method research approach, the study combines regression models with comparative analysis and trend analysis. Regression models are applied to assess the influence of the RMSC on production volumes and export values of wheat, maize, barley, sunflower, and potatoes. The study contrasts the performance of these crops during different phases of the super cycle, identifying key dependencies and divergent trends across the EU. Furthermore, the study tracks changes in the areas under harvest, yields, and production levels for each crop, providing a nuanced understanding of agricultural dynamics in light of global raw material fluctuations. The study reveals a significant correlation between the RMSC and the performance of EU commodity crops. For instance, while France and Italy continue to dominate the export market for wheat, Bulgaria has emerged as a rising producer, with strong potential for future dominance in this sector. The choice of potatoes, often overlooked in traditional studies, proved insightful, as their unique growing flexibility and substitutive value

contribute to mitigating the impact of raw material price volatility. Moreover, the Common Agricultural Policy (CAP) plays an important, but limited, role in moderating the global super cycle's effects by providing subsidies that buffer internal market dynamics. This research provides an in-depth analysis of how global raw material cycles influence regional agricultural systems, specifically addressing the unorthodox yet strategic role of potatoes. By integrating crop-specific performance during different RMSC phases, it contributes to a new understanding of localised agricultural vulnerabilities and resilience. The findings offer valuable insights for policymakers, particularly in crafting agricultural strategies that can anticipate and mitigate the effects of future super cycle phases. Recommendations include targeted investments in crop diversity and substitutable crops, with implications for strengthening agricultural resilience across the EU.

Резюме

Настоящото изследване има за цел да анализира въздействието на суперцикъла на суровините върху динамиката на селското стопанство в Европейския съюз, като се фокусира върху основни стокови култури като пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед, както и върху нетрадиционния, но стратегически обоснован избор на картофите. Включването на картофите е особено релевантно поради тяхното значение в хранителния режим, адаптивността им към разнообразни агроклиматични условия и потенциала им да служат като заместваща култура в периоди на висока волатилност на суровинните пазари. Изследването анализира как глобалните тенденции при суровините влияят върху производството на култури, експортните стойности и пазарните структури в рамките на ЕС. Освен това се цели да бъдат идентифицирани ключови вътрешни и политически фактори, които смекчават ефектите на суперцикъла върху аграрния сектор. Методологически изследването прилага разнообразен изследователски подход, който съчетава регресионен анализ, сравнителен анализ и анализ на тенденциите. Регресионните модели се използват за оценка на влиянието на суперцикъла на суровините върху обемите на производство и експортните стойности на пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед и картофи. Извършва се съпоставка на представянето на тези култури в различните фази на суперцикъла, като се идентифицират ключови зависимости и разнопосочни тенденции между

държавите членки на ЕС. Допълнително изследването проследява промените в площите за реколтиране, добивите и нивата на производство за всяка култура, което позволява по-задълбочено разбиране на аграрната динамика в условията на глобални колебания на суровините. Резултатите показват значима корелация между суперцикъла на суровините и представянето на основните селскостопански култури в ЕС. Например, докато Франция и Италия продължават да доминират на експортния пазар на пшеница, България се очертава като възходящ производител със сериозен потенциал за бъдещо водещо място в този сектор. Изборът на картофите, често пренебрегвани в традиционните изследвания, се оказва особено информативен, тъй като тяхната гъвкавост при отглеждане и заместваща функция допринасят за смекчаване на ефектите от ценовата волатилност на суровините. В същото време Общата селскостопанска политика (ОСП) играе важна, макар и ограничена по ефектите си, роля за смекчаване на въздействието на глобалния суперцикъл чрез предоставяне на субсидии, които стабилизират вътрешните пазарни процеси. Настоящото изследване предлага задълбочен анализ на начина, по който глобалните суровинни цикли влияят върху регионалните селскостопански системи, като поставя специален акцент върху нетрадиционната, но стратегически значима роля на картофите. Чрез интегриране на представянето на отделните култури в различните фази на суперцикъла се допринася за ново разбиране на локалните уязвимости и устойчивост на селското стопанство. Получените резултати предоставят ценни насоки за вземащите решения, особено при формулирането на аграрни стратегии, които могат да предвиждат и ограничават ефектите от бъдещи фази на суровинните суперцикли. Препоръките включват целенасочени инвестиции в диверсификация на културите и насърчаване на заместващи култури, с цел укрепване на устойчивостта на селското стопанство в рамките на ЕС.

- 7-3. Георгиева, В., **Благоева, Н.**, 2020. Специфика на осигурителното законодателство при земеделските стопани. Jubilee International Scientific Conference "ECONOMIC AND SOCIAL [DIS] INTEGRATION", pp. 511-524, ISBN 978-619-202-565-6

Abstract

Social security, as a key element of overall social policy, is one of the instruments for counteracting the negative trend of labour outflow in the agricultural sector. In the current investigation, the authors aim to analyse from a historical perspective the social security legislation affecting the agricultural sector in Bulgaria. The advantages and disadvantages of the current social security system's impact on agriculture are outlined. A comparative analysis has been conducted on the practices of other countries regarding the privileges in social security for farmers. The insurance legislation should establish instruments to stimulate and support those employed in the agricultural sector in Bulgaria. Farmers' unions could play a role in securing insurance systems and helping their members secure and obtain benefits. A relief for the self-employed in the agricultural sector is the creation of more flexible conditions for paying social security contributions. It is proposed to introduce differentiated minimum social security incomes for contributions according to the area in which the farmer operates. Additionally, the application of one-day and weekly employment contracts will ease the burden on employers who hire seasonal workers. The establishment of early retirement opportunities for agricultural workers is a necessity due to the severe working conditions. Agriculture is one of the riskiest sectors in terms of workplace accidents. Workers suffer 1.7 times more occupational accidents and 3 times more fatal accidents than the average. The authors believe that there is a strong case for compulsory insurance for occupational accidents and diseases, particularly among farmers and self-employed persons in Bulgaria.

Резюме

Социалното осигуряване, като ключов елемент на цялостната социална политика, представлява един от инструментите за противодействие на негативната тенденция на отлив на работна сила от селскостопанския сектор. В настоящото изследване авторите си поставят за цел да анализират от историческа перспектива развитието на осигурителното законодателство, засягащо селскостопанския сектор в България. Очертани са предимствата и недостатъците на въздействието на действащата система за социално осигуряване върху селското стопанство. Проведен е сравнителен анализ с практиките в други държави по отношение на осигурителните привилегии за земеделските производители. Осигурителното законодателство следва да създава инструменти за стимулиране и подкрепа на заетите в селскостопанския

сектор в България. В този контекст земеделските организации и браншовите съюзи биха могли да играят важна роля в изграждането на осигурителни системи и в подпомагането на своите членове при достъпа до осигурителни права и обезщетения. Една от формите на облекчение за самонаетите лица в селското стопанство е създаването на по-гъвкави условия за внасяне на осигурителни вноски. Предлага се въвеждането на диференцирани минимални осигурителни доходи за целите на осигуряването в зависимост от направлението, в което оперира земеделският производител. Освен това прилагането на едnodневни и седмични трудови договори би облекчило работодателите, които наемат сезонни работници. Създаването на възможности за ранно пенсиониране на заетите в селското стопанство е необходимост, предвид тежките условия на труд в сектора. Селското стопанство е един от най-рисковите отрасли по отношение на трудовите злополуки, като работещите в него търпят 1,7 пъти повече трудови злополуки и три пъти повече фатални инциденти в сравнение със средните стойности за икономиката. Поради това авторите застъпват тезата за необходимостта от въвеждане на задължително осигуряване срещу трудови злополуки и професионални заболявания, особено за земеделските производители и самонаетите лица в България.

7-4. **Благоева, Н.**, Георгиева, В., 2020. Анализ на данъчното законодателство, приложимо при облагане печалбата на земеделските стопани – юридически лица, Jubilee International Scientific Conference “ECONOMIC AND SOCIAL [DIS] INTEGRATION”, pp.525-536, ISBN 978-619-202-565-6

Abstract

Tax policy is a key element in the state's regulation of the agricultural sector. This regulation can be realised through various types of taxes, including personal and corporate income tax, VAT, excise duty, property and wealth tax, and inheritance and donation tax. A subject of this study is the corporate income tax, which taxes the income and profits of those farmers registered as legal entities. The greater number of taxpayer farmers are individuals or sole proprietors who are taxed on their personal income. At the same time, there are many countries where a small number of legal entities, farmers cultivate the greater part of the country's utilised land. Apart from this, in the last few years, a global trend towards the structural transformation of the sector

has emerged. The change is aimed at replacing small family farms with large, fully mechanised ones that are specialised in their business. Until now, much more attention has been paid to personal income, with its numerous exemptions; this new trend requires the attention to be redirected towards corporate tax. With this article, the authors aim to analyse the taxation regime for the income of legal entity farmers in Bulgaria, as outlined in the Corporate Income Tax Act. At the same time, the taxation of the same legal entities in other European countries is being considered. The need to introduce new instruments in the corporate income tax has been proven to be a powerful tool that can influence the overall agricultural policy.

Резюме

Данъчната политика е ключов елемент в държавното регулиране на селскостопанския сектор. То може да бъде осъществявано чрез всеки от различните видове данъци, включително подоходния данък върху доходите на физическите лица и корпоративния подоходен данък, данъка върху добавената стойност, акцизите, данъците върху имуществото и богатството, както и данъците върху наследствата и даренията. Предмет на настоящото изследване е корпоративният подоходен данък, чрез който се облагат доходите и печалбите на земеделските производители, регистрирани като юридически лица. По-голямата част от земеделските производители – данъкоплатци – са физически лица или еднолични търговци, които се облагат по реда на подоходното облагане на физическите лица. В същото време в редица държави малък брой земеделски производители, регистрирани като юридически лица, обработват по-голямата част от използваната земеделска площ. Наред с това през последните години се наблюдава глобална тенденция към структурна трансформация на сектора. Тази промяна е насочена към заместване на малките семейни стопанства с големи, напълно механизирани и силно специализирани земеделски предприятия. До момента значително по-голямо внимание е било отделяно на подоходното облагане на физическите лица и на множеството данъчни облекчения, свързани с него; новата тенденция обаче налага пренасочване на фокуса към корпоративното подоходно облагане. С настоящата статия авторите си поставят за цел да анализират режима на облагане на доходите на земеделските производители – юридически лица в България, регламентиран в Закона за корпоративното подоходно облагане.

Паралелно с това е разгледано и данъчното третиране на същата категория данъкоплатци в други европейски държави. Направеният анализ показва, че необходимостта от въвеждане на нови инструменти в рамките на корпоративния подоходен данък представлява мощен инструмент за въздействие върху цялостната аграрна политика.

15.01.2026

Гр. Пловдив

доц. д-р Надежда Благоева